

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

DEKARBONIZACIJA JE NAŠA VIZIJA

PRAVEDNA TRANZICIJA

IDA PROJEKAT

NAŠA MISIJA

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

IDA PROJECT

Dekarbonizacija karbonski intenzivnih industrija u Bosni i Hercegovini

Fejsal Ćorović, UNDP
Albin Toljević, UNDP

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Osnovne informacije

Naziv projekta:	Inclusive Decarbonization Activity (IDA)
Lokalni partner:	MoFTER
Trajanje:	04.2022 – 04.2023
Donator:	Vlada Japana
Budžet:	1.870.076 USD

Cilj projekta je uvođenje mehanizma pravedne tranzicije koji će osigurati da se tranzicija ka nisko-karbonskoj ekonomiji i implementacija NDC-a u BiH odvija na pravedan i rodno osjetljiv način, ne ostavljajući nikoga iza sebe

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Tri ključna razloga za IDA

Ovisnost o
fosilnim
gorivima

Niska otpornost
na tranziciju -
CBAM

Preuzete
obaveze
dekarbonizacije

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Ovisnost o fosilnim gorivima

 preko 67%
električne
energije iz
fosilnih goriva

 85 hiljada tona
mrkog uglja i
lignita za
toplotne potrebe

 više od 300 mil.
KM utrošeno za
subvenciju
fosilnih goriva

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Niska otpornost na tranziciju - CBAM

 očekivan pad
izvoza za 22-
27% i pad
prihoda od preko
300 mil KM

 gubitak radnih
mjesta preko
2500 po
industrijskoj
grani

 18,56%
stanovništva živi
u siromaštvu

 Council of the EU Press release 15 March 2022 16:45

Council agrees on the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)

Today, the Council reached agreement (general approach) on the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) regulation, which is one of the key elements of the European Union's 'Fit for 55' package.

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Preuzete obaveze dekarbonizacije

 NDC - obaveza smanjenja emisije za 33,2% do 2030 godine, te 66% do 2050. godine

 Sofijska deklaracija – karbonska neutralnost do 2050. godine

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

IDA aktivnosti

**RAZVOJ
STRATEŠKE
OSNOVE ZA
PRAVEDNU
TRANZICIJU KA
NISKO-
KARBONSKOJ
EKONOMIJI**

**PODRŠKA
PRAVEDNOJ
TRANZICIJI
KARBONSKI-
INTENZIVNIH
INDUSTRIJA I
MALIH I
SREDNJIH
PREDUZECA**

**RAZVOJ
KAPACITETA ZA
PRAVEDNU I
UKLJUČIVU
TRANZICIJU KA
NISKO-
KARBONSKOJ
EKONOMIJI**

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Cilj podrške tranziciji MSP-a je
**ublažavanja ili uklanjanja opasnosti i negativnog
utjecaja ovisnosti o fosilnim gorivima na njihovo
buduće poslovanje i razvoj kroz iskorištavanje
potencijala energetske efikasnosti i tehnologija
obnovljivih izvora energije**

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Podrška tranziciji MSP-a

- Provedba Javnog poziva za tehničku i finansijsku podršku 20 MSP-a iz karbonski-intenzivnih industrija
- Izrada energetske audita i projekata dekarbonizacije
- Provedba 20 projekata dekarbonizacije (ulaganja u EE opremu, sisteme OIE, sisteme upravljanja energijom)
- Finansijska podrška od 1 milion USD
- Mjerenje i verifikacija ostvarenih efekata investicija

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Izrada energetske audita i projekata dekarbonizacije

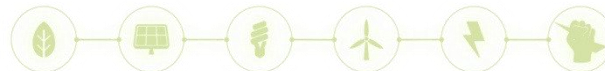
**ANALIZA
POTROŠNJE
ENERGIJE I
TROŠKOVA ZA
ENERGIJU**

**PRIJEDLOG MJERA I
PREPORUKA ZA
POBOLJŠANJE
ENERGIJSKE
EFIKASNOSTI**

**TEHNO-
EKONOMSKA
ANALIZA
PREDLOŽENIH
MJERA SA
PRIJEDLOGOM
PRIORITETNIH
ULAGANJA**

**KVANTITATIVNA
ANALIZA
SMANJENJA
EMISIJE
STAKLENIČKIH
GASOVA**

**PREDMJER I
PREDRAČUN
RADOVA ZA
ODABRANE MJERE
POBOLJŠANJA
ENERGIJSKE
EFIKASNOSTI**

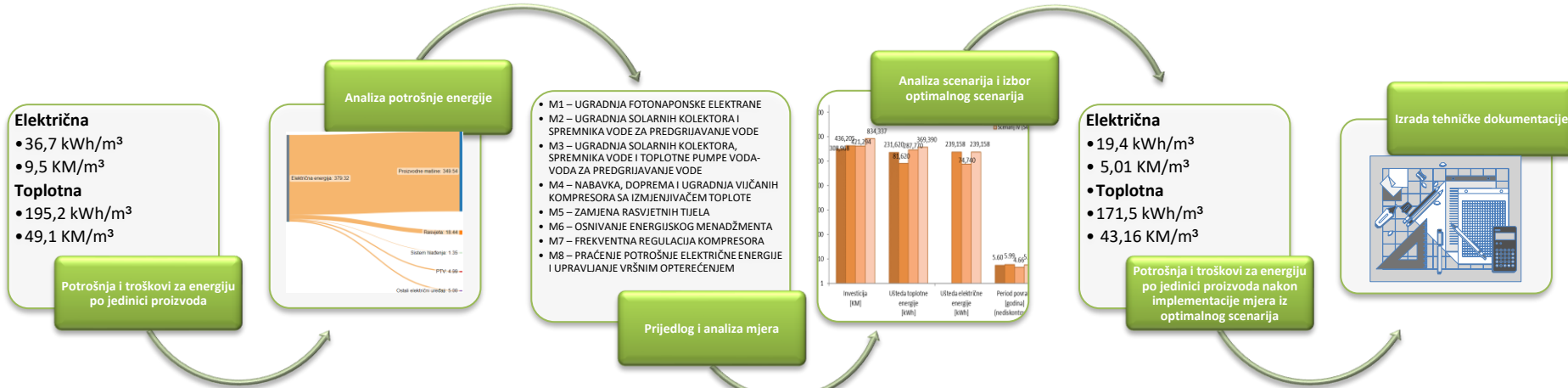
From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Izrada energetske audita i projekta dekarbonizacije

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

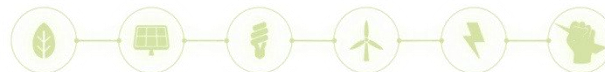
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Projekti dekarbonizacije

- Kompresor sa izmjenjivačem toplote
- Termoizolacija fasade
- Sistem upravljanjem energije u procesu
- Viljuškar na el. pogon
- Klima komore

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Mjerenje i verifikacija ostvarenih efekata investicija

• Protokol za praćenje efekata dekarbonizacijskih projekata u MSP u Bosni i Hercegovini

Project results													
Financial project indicators													
Total investment value, BAM:													
Operational costs (service and workers), BAM/y:													
Energy savings, kWh/y:													
Financial savings, KM/y:													
Investment lifespan, y:													
Discount rate, %:													
Revenue in the past three years, BAM:													
Energy consumption before investment						Energy consumption after investment							
Energy source	Fuel 1	Fuel 2	Fuel 3	Fuel 4	Fuel 5	Electricity	Energy source	Fuel 1	Fuel 2	Fuel 3	Fuel 4	Fuel 5	Electricity
Annual consumption per fuel, kWh/y:							Annual consumption per fuel, kWh/y:						
Number of eq products per year:							Number of eq products per year:						
Total annual consumption, kWh/y:							Total annual consumption, kWh/y:						
Percentage of RES before investment - Electricity						Percentage of RES after investment - Electricity							
RES capacity installed, kW:							RES capacity installed, kW:						
Number of working hours of RES, h/y:							Number of working hours of RES, h/y:						
RES annual production, kWh:							RES annual production, kWh:						
Percentage of RES in electricity consumption, %:							Percentage of RES in electricity consumption, %:						
Percentage of RES before investment - Heating						Percentage of RES after investment - Heating							
RES capacity installed, kW:							RES capacity installed, kW:						
Number of working hours of RES, h/y:							Number of working hours of RES, h/y:						
RES annual production, kWh:							RES annual production, kWh:						
Percentage of RES in heating consumption, %:							Percentage of RES in heating consumption, %:						
Percentage of RES in total consumption, %:							Percentage of RES in total consumption, %:						
CO2 emission - before investment						CO2 emission - after investment							
Energy source	Fuel 1	Fuel 2	Fuel 3	Fuel 4	Fuel 5	Electricity	Energy source	Fuel 1	Fuel 2	Fuel 3	Fuel 4	Fuel 5	Electricity
Emission coefficient, kg CO2/kWh							Emission coefficient, kg CO2/kWh						
Emission, kn CO2/y:							Emission, kn CO2/y:						

> ☰ 1 - General info 2 - Implementation 3 - Project results 4 - Evidence +

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

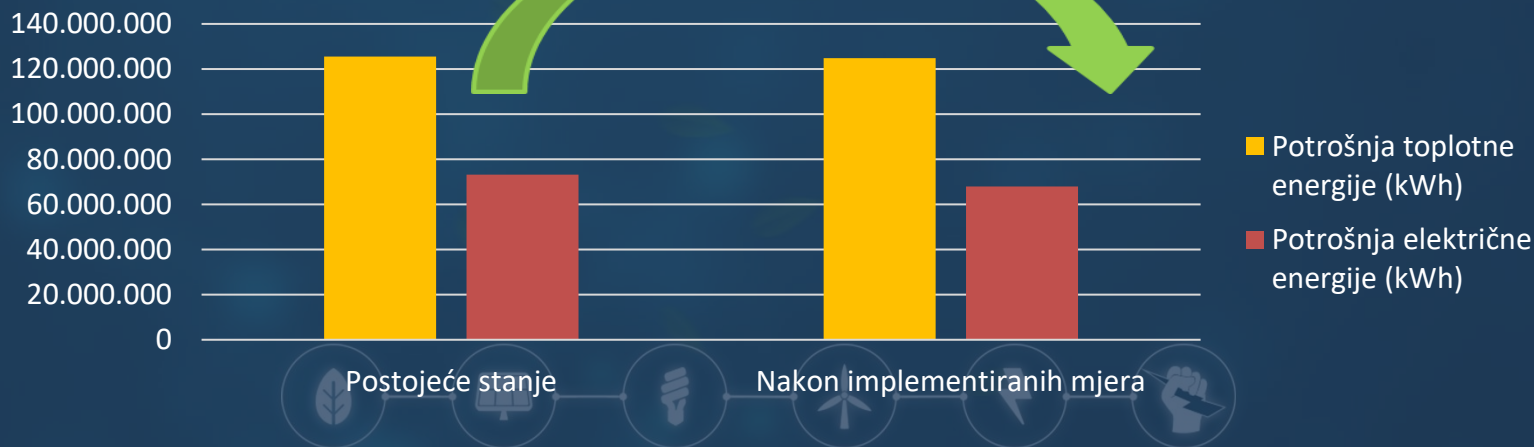
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Očekivani rezultati za 20 SMEs:

IDA PROJECT

-790.521 kWh toplotne energije
-5.297.383 kWh električne energije

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

UN
DP

Očekivani rezultati za 20 SMEs:

IDA PROJECT

8,7 miliona

Iznos investicija, KM

791

MWh/god

Ušteda toplotne
energije

5,3

GWh/god

Ušteda električne energije

3.914

t/god

Smanjenje emisije CO2

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

IDA aktivnosti

**RAZVOJ
STRATEŠKE
OSNOVE ZA
PRAVEDNU
TRANZICIJU KA
NISKO-
KARBONSKOJ
EKONOMIJI**

**PODRŠKA
PRAVEDNOJ
TRANZICIJI
KARBONSKI-
INTENZIVNIH
INDUSTRIJA I
MALIH I
SREDNJIH
PREDUZECA**

**RAZVOJ
KAPACITETA ZA
PRAVEDNU I
UKLJUČIVU
TRANZICIJU KA
NISKO-
KARBONSKOJ
EKONOMIJI**

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Razvoj strateške osnove

- Razvoj šematskog plana za BiH “Pravedna tranzicija za sve” putem inkluzivnog, transparentnog, rodno osjetljivog i participativnog pristupa
- Razvoj strategija pravedne tranzicije ka nisko-karbonskoj ekonomiji karbonski intenzivnih industrija (energetika, čelik i cement) sa inventarom mjera dekarbonizacije i shemama financiranja za provođenje ovih mjera u MSP-ima

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

Razvoj kapaciteta ključnih aktera

- Analiza tržište rada i mogućnosti za prekvalifikaciju ugroženih radnika
- Kaizen trening i certifikacija za privatni sektor
- Provedba treninga za 20 institucionalnih predstavnika
- Provedba 10 info i edukativnih sesija za najmanje 200 predstavnika ranjivih grupa
- Provedba kampanje jačanja svijesti

From
the People of Japan

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Bosne i Hercegovine

IDA PROJECT

Hvala vam na pažnji!

albin.toljevic@undp.org

fejsal.corovic@undp.org

